

תהליך הפניה המשולבת לשנת 2006 (תפ"ם - CAP) תמצית מנהלים

זו השנה הרביעית ברציפות שסוכנויות הומניטריות פונות למדינות התורמות בבקשה לממן פעולות סיוע בשטחים הכבושים. פניה זאת נדרשת עקב העובדה המצערת כי לא חל שינוי במצב ההומניטרי השורר בשטחים אלה. שעורי העוני בשנת 2005 עלו בהשוואה לנתוני 2004 במידה רבה עקב הירידה בשכר המשולם עבור עבודה לא מיומנת. אסטרטגיות ההתמודדות והשרידה של משקי הבית הפוכות קשות ושבריות יותר.

שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה נותרו חנוקים כתוצאה מחוסר יכולת לנוע בחופשיות ברחבי הגדה ואל מעבר לגבול לצורך שינוע סחורות לשווקים פוטנציאליים. ממשלת ישראל הבהירה כי הגבלת התנועה של אזרחים פלסטינים מהווה אמצעי חיוני למניעת התקפות של חמושים פלסטינים על אזרחים ישראלים. ואולם, במידה והגבלות התנועה לא תוסרנה, הסיכויים לצמיחה כלכלית פלסטינית אמיתית הנם קלושים. הבנק העולמי הבהיר פעמים רבות בעבר כי לעליה בסכומי התרומות של המדינות התורמות בשטחים הכבושים, במקביל להמשך מדיניות הגבלת התנועה והגישה בשטחים אלה, תהיה השפעה מוגבלת על הקלת העוני בקרב הפלסטינים.

עד להנהגתן של הקלות לשיפור במצב השורר כעת, הצורך החיוני בהמשך הסיוע ההומניטרי שריר וקיים. מנגנוני ההתמודדות המקובלים – כגון פתיחת חסכונות, כניסה לחובות אצל שכנים וקרובים והשענות גוברת על אשראי – אינם מנגנוני שרידה ברי קיימא. העובדה שיותר ויותר אנשים נסמכים על שיטות אלה מוכיחה את חשיבותו של הסיוע ההומניטרי – בעיקר מענקי מזון וצרכים בסיסיים אחרים – כגון תמיכה בהכנסה הפנויה, במטרה לאפשר לאנשים להפנות את משאביהם הדלים לצרכים חיוניים אחרים.

המצב ההומניטרי הקשה התמיד לכל אורך השנה האחרונה וזאת למרות המומנטום הפוליטי החיובי במהלך השנה. בחירתו של הנשיא מחמוד עבאס וההתנתקות של ישראל מההתנחלויות ברצועת עזה ובצפון הגדה המערבית, נתנו זריקת עידוד חיובית לתהליך השלום המדשדש. ניתן אף להצביע על הקלות מסויימות בתנועה הפלסטינית בגדה המערבית במחצית הראשונה של שנת 2005. ואולם, התפתחויות אלה טרם הטביעו את חותמן על מדדי המפתח של המשבר ההומניטרי הנוכחי ועל כן הבעייה נותרה בעינה.

נעשים מאמצים לתעל את הסיוע לאפיקים של תמיכה בתהליכי התאוששות ובסופו של דבר גם לאפיקי פיתוח. מינויו של ג'יימס וולפנסון לשליח מיוחד מטעם הקוארטט למהלך ההתנתקות, הביא לגיבושה של תוכנית פעולה מואצת והגביר את הסיכויים לתמיכת המדינות התורמות במטרות של התאוששות כלכלית עד בגובה של 3 מיליארד דולר ארה"ב לשנה, למשך שלוש שנים. מטרת הסיוע הינה לתמוך בתוכנית הפיתוח הפלסטינית לטווח בינוני (MTDP). וולפנסון עסק באופן אינטנסיבי גם במו"ם להשגת שיפור והקלות תנועה וגישה עבור הפלסטינים. הרשות הפלסטינית (רש"פ) יזמה את תוכנית הפיתוח הראשונה לטווח בינוני (MTDP) לשנים 2007 – 2005 ותוכנית זאת מהווה את התשתית עליה מבוסס תהליך הפניה המשולב לגיוס תרומות (תפ"ם - CAP) לשנת 2006. תהליך זה מבטיח שהפרוייקטים ההומניטריים המוצעים במסגרתו יעלו בקנה אחד עם יוזמות הרש"פ. במקביל לתפ"ם נוסחה גם תוכנית הערכה משותפת המהווה שלב ראשון ביישומו של מבנה תכנוני מקיף יותר הקרוי "מסגרת הפיתוח של האו"ם" (UN Development Framework) והמסמן נכונות לאמץ גישה ארוכת טווח.

בניגוד לשנים קודמות איפשרו יוזמות אלה לאו"ם להוציא פרויקטים קצרי טווח, כגון שיקום תשתיות, מחוץ לתפ"ם. לפיכך, התפ"ם מקפיד השנה להתמקד בצרכים מצילי חיים כגון: שיפור זמינות המזון, תעסוקת חירום למשקי בית בסיכון, שיפור הגישה לשירותי בריאות והגברת המודעות לסיבות השורש של המצב ההומניטרי.

הבקשה הכוללת לתרומות עומד על סך של \$215 מיליון דולר ארה"ב, סכום הנמוך מ - 302 מיליון דולר ארה"ב בשנת 2005.

היכולת להגיע באמצעות הסיוע המבוקש לאנשים הפגיעים ביותר הועצמה במידה רבה הודות לגיבוש ומיקוד הפרוייקטים ההומניטריים באמצעות שיטת ניתוח חדשה הקרויה "מסגרת לניתוח צרכים" (מת"צ). גישה זאת, שאומצה על ידי כל סוכנויות האו"ם נשענת על שיטת הערכה "מלמטה למעלה", המבטיחה הערכה קפדנית ואיתור של האוכלוסיה הפגיעה ביותר והזקוקה ביותר לסיוע.

התפ"ם לשנת 2006 כולל 64 יוזמות בתחומים הבאים: (1) תאום ושירותי תמיכה; (2) חינוך; (3) יצירת מקומות עבודה וסיוע במזומן; (4) בטחון תזונתי (כולל חקלאות); (5) בריאות (כולל תמיכה פסיכו-סוציאלית); (6) מים ותברואה.

הדילמה המטרידה, שצויינה בכל התפ"מים הקודמים, עומדת בעינה: ככוח כובש, ובתוקף אמנת ג'נבה הרביעית, מוטלת על ישראל האחריות הראשונית לדאוג לצרכים של האוכלוסיה האזרחית הכבושה הנתונה למרותה. נדמה, כי הקהילייה הבינלאומית מגלה נכונות גוברת והולכת להעמיס על כתפיה את האחריות המוטלת על ממשלת ישראל ולהגיש סיוע ישירות לפלסטינים.